

አመተና

ክንፈ አብርሃ ገብረአግዚአብሄር (ዶ/ር)
ዳይሬክተር ኢንስቲትዩት መፅናዕቲ ስነህዝቢ
መቐለ ዩኒቨርሲቲ

e-mail: kinfeab@yahoo.com

ሃገርና ኢትዮጵያ አብ'ቱ ንልዕሊ ሓደ ሽሕ ዓማወቲ ዝዘለቐ ስልጣን ኣኸሱም ኣብ ዓለምናይ መሪሕነት ቦታ ሒዛ ምንባራ ታሪኽ ዝምስክሮ ሓቂ እዩ። ድሕሪኡ ድማ ወይ ስለዘራጠጡ ወይድማ ዜጋታት ምክእል ስኢኖምን ኣፈላላይት ምትእንጋድ ኣብዮምን ነንባዕልቶም ስለዝተናቐቱ ወይ'ውን እንድሂ ብቻ ግን ንጊዜኡ ብዘይተጋህደልና ምክኒያታት ንልዕሊ ሓደ ሽሕ ዓመት ድላዩ ዓይነት ኣወያት፣ ድምዒን ጥርግንን ዜጋታታ ከበራብሮ ዘይኸኣለ ሓይል ድቃስ ደቂሳ ድሕሪ ምፅናሕ ኣብ ዝሓለፈ ዲሲራ ዓማወቲ ብፍላይ ድማ ኣብ ዝሓለፈ ዓሰርተ ክልተ ዓመታትግና ካብ ምድቃሳ ተበራቢራስ ክሳዓ ኣቕንዕ ተብል ዘላ ትመስል። እቲ እዋን ድቃስ ዝተናወሐ ምስምንባሩ ግን ገብራም ሰባት ብኡኡ ገይራ ሞይታ ከይትኾን እንትጥርጥሩ ገብራም ድማ ሕዚ'ውን ምብርባራ ገና ኣይተዋሕጠሎምን። ብርግፅ እቲ ተጋሂዶ ዝኒህ ምብርባር ኩላትና ክንኣምነሉ ዘለና ሓቂን ክወንን ነገር እዩ። ካብ'ቲ ዝነበረትሉ ዝተናወሐ ድቃስ ሙሉእ ብሙሉእ ተሰኢ ንቕድሚት ንክትሰጉም ግን ገና ኩሉ መሓወራ ከምቲ ዝግበኦ ደልዲሉ እዩ ዝብል እምነት የብለይን (ካብ ላዕሊ ክሳዕ ታሕቲ)።

ንሱ ጥራሕ ግን ኣይኮነን፤ እቲ ቀደም ቅድሚ ምድቃሳ ትኸደሉ ዝነበረት መንገዲ ገሊኡ ተደፊኑ፣ ገሊኡ ተቐይሩን ገሊኡ ድማ ዕሾኽ ቦቕሉዎን ሓርፊፉን ስለዝፀንሐ ከምብሓዱሽ መንገዲ ክትፀርግ ተገዲዳ እያ ፀኒሓ። እቲ ሓዲሽ መንገዲ እናፀረግካ ዝግበር ጉዕዞ እዉን መድከሚን ህልኽካ ዘወድእን ምጂኑ ዘይተርፍ ከምዝኾነን ብልሒ ዝተመልኦ ኣመራርሓን ዝሓትት እዩ ነይሩ። ዋላ ይኹንምበር ግን ኣመተ ነዊሕ እዋን ኣሚታን ዘለዋሓይሊ ሰብን ካልኦት ፀጋታትን ከምብሓዱሽ ኣተኣኸኻኺባንኩሉ ብዘይ ምንም ዓይነት ብኸነት ኣብ ስራሕ እንተወዲላቶ ህዳስ ሃገርና ክወን ብምግባር ሃገርና ቀደም ዝነበራ ቦታ መሪሕነት ዳግም ትርበከሉ እዋን ቀረባ እዩ በሃሊ እዩ። እዙይዝገሃድ ግን ኣመተና ኣመተ ነዊሕ እዋን ጌርና፣ እንተየራጠጥናን ብቐሊል ዓወታት እንተይዳገብናን ንቕድሚት ብቐፃልነት እንተመሪሽና ጥራሕ እዩ።

ደቂሰባት ኣብ ዓለም ምንባር ካብ ዝጅምሩ ክሳዕ ሎሚ ዝተፈላለዩ ምህዞታትን ወፅኢታት ሳይንስን ቴክኖሎጂን እናመዘገቡን ካብ'ቲ ምህዞታቶምዉን ተረባሕቲን እናኾኑን ብዝመፁ ቁፅሪ ድማ ብኡኡ

መንፅር'ውን ኣብ ርእሲ መሬት ብሂወት ናይምንባር ዕዳሎም (life expectancy) ካብ እዋን ናብ እዋን እናወሰኸ ከምዝመፀ ይፍለጥ። ማእኸላይ ዕድመ ብሂወት ምንባር'ውን ቀደም ኣብ ሃገረ ፈረንሳይ ካብ ዝነበሮ ካብ ዓሰርተ ክሳብ ዓሰርተ ክልተ ዓማዊቲ ናብ'ቲ ሕዚ ኣብ ሃገረ ጃፓን በጊሑዎ ዝሂህ 84 ዓማዊቲ በጊሑ ይርከብ። እዙ ኣብ ሕሉፍ ካብ 12 ናብ 84 ዓማዊቲ (ብ 7 ዕፅፊ) ክብ ኢሉ እንገራ ማእኸላይ ዕድመ ብሂወት ምንባር ደቂሰባት ንቐፃሊ ድማ ካብ'ዙ ሕዚ ኣብ እኒ ሃገረ ጃፓን ዝሂህዎ 84 ዓመት ብኻሊሊ ሸዉዓተ ዕፅፊ ዓብዩ 588 ዓመት በጊሑ ክረክ ዶ ይኾን? ኢልካ ምሕታት ዋላ'ኳ ልሙድ እንተዘይኮነ ከም ዕብዳን ከምዘይቐፀረሊይ ግን እኣምንዮ። ቀደም ኣብ ሃገረ ፈረንሳይ ማእኸላይ ዕድመ ብሂወት ምንባር 12 ዓመት ኣብ ዝነበረሉ እዋን ኮይንካ እዙ ቁፅሪ እዙይ ናብ 84 ዓመት ያ ክብ ክብል ይኾን እዩ ኢልካ ምሕሳብ ዶ ይኸብድ ወይስ ሕዚ እዙይ ግሁድ ኣብዝኾነሉ እዋን ኾይንካ ሕዚ'ውን ገና ብኻሊሊ ሸዉዓተ ዕፅፊ ዓብዩ ማእኸላይ ዕድመ ብሂወት ምንባር 588 ዓመት ክበፅሕ ይኸእል'ዩ ኢልካ ምሕሳብ? መልሲ ንክቡራትን ክቡራንን መንበብቲ ክገድፎ። ከምእምነተይ ግን መዓዝ ብዘዩግድስ ምዕባላ ሳይንስን ቴክኖሎጂን በቲ ሕዚ ሓዙዎ ዝሂህ ቅልጣፊ እናዓበዩ እንተኾይዱ ንሕና ደቂሰባት ብሂወት ናይምንባር ዕዳልና ንምዕባይን ብሂወት ኣብ እንነብረሉ እዋን ድማ ትርጉም ዘለዎን ታሕጓስ ዝመልኦን ሂወት ምንባር እዩ ዕላሙኡ እሞ ማእኸላይ ዕድመ ብሂወት ምንባር ደቂሰባት ካብ 150 ክሳብ 200 ኣብዘሎ ክሊ ዕድመ ምድያቡ ጥራሕ እንተይኮነስ ሕድሕድ ዓመት'ውን ደቂሰባት ሕጉስን ቅሱንን ሂወት ዝመርሑሉ እዋን ቀረባ ከምዝኾን እግምት'ዩ። ኣብ ሃገርና'ውን እቲ ሕዚ ክነመዝግቦ ጀሚርና ዘለና ቅልጡፍ ምዕባላ ብዘተኣማምንን ብዘላቕነትን እንተቐፂልናሉ ብሂወት ናይምንባር ዕዳል ዜጋታትና ሕዚ ካብ ዝሂህዎ ኣስታት 65 ዓመት ኣብ ዉሽጢ 50 ዓመታት ናብ ልዕሊ ሚኢቲ ዓመት ከምዝድይብ እኣምን እዩ።

እዙ ልዕል ክብል ዝተገለፀ ነገር ወይ ትንቢትክዉን ንምግባር ኣብ እንገብሮ ጉዕዞ ግን ክነስተብህለሉ ዝግበኣና ዓብዩ ዉራይ ኣሎ። ንሱ'ውን ንሞት ደቂሰባት ምኽኒያት ዝኾኑን ዜጋታት ንህልቂት ዝዳርጉን ከም ኩናት፣ ተመሓላለፍቲ ሕማማትን ዝተፈላለዩ ሰብ ስራሕን ተፈጥሮኣዊ ሓደጋታትን በቢእዮኑ መልክደም እናቐያየሩ ስለዝመፁ ዘለዉ ኣቐዲምና እናኣመትና ክንከላኸሎም ምኽኣል፤ ክንከላኸሎም እንተዘይከኣልና ድማ ምስኣጋጠሙና እዉን እንተኾነ ብዉሕድ ሰብኣዊን ፋይናንሳዊን ኪሳራ ክንሰግሮም ምኽኣል እዩ። እዙይ ንምግባር ግን ከጋጥሙና ዝኸእሉ ፀገማትን ሓደጋታትን ኩሎም ክንዲዝከኣል ክንግምቶምን ክንእምቶምን ይግባእ። ኣብ'ተን ዝሓለፈ 12 ዓማዊቲ እኳ ቁሩብ ንሓይሽ እምበር ክሳብ ሕዚ ዘሎ ኣመፃፀኣና እንትረክ ግን ጉዕዞና ጉዕዞ ሃሳስ ለባም፣ ስዳሮና ሰለይ መለይ ዝበዝሑ፣ መብፅሒና ዘይንፁር እዩ ኮይኑ ፀኒሑ። ኣብ ሞንጎ እዙይ ድማ ዘይገመትናዮ ኩናት ወይድማ ሓደጋ ተፈጥሮ ዩጋጥም እሞ ብኣሻሓት ዝቐሩ ዜጋታትና ንሕልፈት ክዳረጉን ካብኣም ዝበዝሑ ድማ ኣካሎም ክጎድሉን ንዕዘብ። ቀንዲ መለለዩ ባህሪ እተን ሕዚ 'ዝማዕባላ' ኢልና እንፅወዎን ዘለና ሃገራት እንትንርኢ'ውን ነዊሕ ኣሚተን ኣብኡ ንምብፃሕ

ድማ ለይቲን ቀትሪን ምስራሕ ምኽካለን እዩ፤ ካሊእ ምሽጥር የብለንን። ብርግፅ ከም ወልቀ ሰባት ብወሒድ ንዓሰርተ ዓመት አሚትና ከንወሳወስ ይግበአና እዩ። ሕዚ እነውገዎ ዘለና ግን ብብርኪ ሃገርን ዘለዋና ትካላትን ከግበር ዘለዎ ወራይ እምበር ብዛዕባ ወልቀ ሰባት አይኮነን። ስለዙይ ከም ሃገር አመተና ሩሒቕ ክኸወን አለዎ፤ ብወሒድ ንቕፃሊ ሚኢቲ ዓመት አሚትና ንቕድሚት ከነማዕዱን ክንርኢን እዩዝግባእ። እዙይ ንምግባር ድማ ብዙሕ ወፃኢ ይሓትት እዩ ዝብል እምነት የብለይን፤ እንተሓተተ'ውን ካብ ብሃሳስ ለባም ዝግበር ጉዕዞ ዝበአሰ አይኸብረናን።

ኣብ ሞንጎ ከምዙይ ዝበለ ሓሳብ ክመፅእ ዝኸእል ሕቶ ኣሎ፤ “አመተና አመተ ነዊሕ እዋን ንምግባር ብቐንዱ ዘድልየና ነገር እንታይ እዩ?” ዝብል ሕቶ። ኣብ እዙ ከምዙይ ዝበለ ዝተሓላለኸ ከይዲ ብቐንዱ ዘድልየና ነገር ሰብአዊ ዓቕምና (ኩሉ፤ ዝተማህረን ዘይተማህረን፤ ሃፍታምን ድኻን፤ ቀይሕን ፀለምን፤ ወዲ ቐላን ወዲ ደጉዓን፤ ሓፂርን ነዊሕን ኢልና እንተይፈላለና) ብጉቡእ ምጥቃም ምኽካል እዩ። ኣብ ሞንጎ እዙ ዘረባይ ሓደ ወግዲ ወይ ኣብነት ከካፍለኩም። ብ 1975 ዓ.ም.ፈ ናይ ሕቡራት መንግስታት አሜሪካ መራሒ ጂሚ ካርተር (Jimmy Carter) ኣብ ዝነበሩሉ እዋን ኣብ ሃገረ አሜሪካ ዝነበሩ ላዕለዎት ምሁራትን ተመራመርትን ኣኪቦም **“ዓለም ኣብ መበል 21 ክፍለዘበን እንታይ ከምእትመስል ኣፅኒዕኹም ስእላ አቕርቡሉይ”** ዝብል ዕዮ ገዛ ምስሃቡዎም እቶም ምሁራት ድማ ንሰለስተ ተኸታተልቲ ዓመታት ለይቲን ቀትሪን ኢሎም ሰሪሖም ብ 1978 ዓ.ም.ፈ 800 ገፅ ዝሓዘ ሪፖርት አቕረቡሎም። እቲ ፅሑፍ **“Global 2000: Entering to the Twenty-First Century”** ዝብል ኣርእስቲ ዘለዎ ኾይኑ ብርግፅ'ውን አሜሪካ ጥራሕ እንተይኮነትስ ዓለምና ኣብ መበል 21 ክፍለዘበን ዝህሉዎ ምስሊ (ብተነፃፃሪ) ቁልጭ ኣቢሉ ዘርኢ ሪፖርት ነበረ። ሽዑ ፖሊሲታት አሜሪካ'ውን መፃኢ ኩነታት ዓለምና ኣብ ግምት ዘእተወ፤ እቲ ዝህሉ ፅቡቕ ኣጋጣሚታት ዓለምና ብጉቡእ ዝምዝምዘ፤ ከጋጥሙ ዝኸእሉ ብደሆታት ድማ ዝሰግሩሉ መንገዲ ብዘርኢ መልኩዑ ቃነዩዎ።

ብርግፅ እቲ መፅናዕቲ ገለ ሓላፍ ዘላፍ ኣይነበርን ማለት ኣይኮነን። ከም ኣብነት'ኳ እንተወሲድና ኣብ 2000 ዓ.ም.ፈ ዋጋ ነዳዲ ክንዲ እቲ ዝተገመተ ኣይነሃረን ዝብል ገምጋም ገይሮም ነይሮም፤ ደሓር ግን ናብታ ዝበሉዎን ዝገመቱዎን መጠን በፂሓ፤ ወይከዓ ኣብፂሖም። ስለዙይ ደሚርካን ኣጉዲልካን እንትረክ እቲ ዘቐመጡዎ አመተ ትኸክል እዩ ነይሩ ምባል ይከኣል'ዩ። ሕዚ ኣነ እብዙ ፅሑፊይ ክገልፃ ደልየ ዝኒህኹ ግን አመተና አመተ ነዊሕ እዋን ጌርና እንተቐንድናዮ ሃገርና ኢትዮጵያ ብሓፈሻ ወይድማ ክልልና ክልል ትግራይ ኸዓ ብፍላይ ድሕሪ ሚኢቲ ዓመት እንታይ ክመስላ ከምዝኸእላን ከምዝግበአን ምእማት ኣየፅግመናን ዝብል እዩ። ምኽኒያቱሩሒቕ አሚታ ንቕድሚት ክትስጉም ዘይከኣለት ሃገር ትኹን ትካል ኣብዙ ቅልጡፍ ጉያ ዝሓትትን በሊሕ ንሕንሕ ዓለምናን ሰዓሪትኮይና ክትቅፅል ከምዘይትኸእል ምእማት

ይከአል'ዩ። ብኸሊእ ገፅ ድማ ገለ ኣብ ቀረባን ሩሒቕን ዝርከባን እንዕዘበንንሃገራት ሓንቲ ስዳሮ እኳ ንቕድሚት እንተይጠመታን እንተየማዕደዋን ኩሉ ነገር መምስረገፀኦ ጥራሕ ምድልዳሉን ዘይምድልዳሉን እናረጋገፀ ዝኸዳሉ ኩነታት እንገሓሉ እዋን ዉሒድ ኣይኮነን። ገሊኡን እዉን ሰኣን ዉሕሉል መሪሕነት ኣቐዲመን ሩሒቕ ምእማት ናብ ጋምስቲ ኣትየን እንትፀድፋ፤ ናብ ካልኣት ዘፃወዱለን መፃወዲያታት እንትኣትዋን ምስ ጎቦ እንትላተማን፤ ገሊኡን ድማ ከክንዲ ግዛዕ ዝኾን ዕንቅፋታት ኣብ ቅድሚኡን ተገቲሩ እናፀንሐ ኣእጋሪን ጥራሕ እንተይኮነስ ኣራእስተንዉን እናተግንቀፋ ንቕድሚት ፍሒት ምባል ኣብዩወን ኣእጋሪንን ርእሰንን እንትዕንቀፍ ብርክን ድማ ኣብ ማእኸል ኾይኑ ረኸረኸን ረዝረዝን እናበለ ዝጠልመንን ምስዳር ዝኣብየንን፤ ኣይ ንቕድሚት ኣይ ንድሕሪት ሰለጤን ዘይብሉ ጉዕዞ ደዉታ ዝጓዳዝን ብዙሓት ሃገራትን ትካላትን ከምዘለዎ ዘይከሓድ ሓቂ እዩ።

ብርግፅ ከምቱ ቅድም ኢሊ ዝገለፀኩዎ መንገዲ እንተይተፀረገሉን እንተይወፀሉን ዝፀንሐ ተጓዳዚይ ዘለዎ እንኮ መማረፂ ባዕሉ መንገዲ እናፀረገ ምጉዳዝ ጥራሕ ስለዝኾነ ጉዕዞኡ ክንዲ እቱ ትፅቢት ዝግበረሉ ሰለጤን ዘይከህሉዎ ይኸእል'ዩ። ብፍላይ ንብዙሕ እዋናት ትምህርቲ ብዘይምግፋሉ ምኽኒያት ኣብ ድቕድቕ ፀላም ዝፀንሐት ሃገር ቅድሚ ሕዚ ኣመተ ነዊሕ እዋን ወይ ድማ ናይሚኢቲ ዓመት ዘይኣመትኪ ኢልካ ክትወቕሳ ኣይግባእን፤ ልክዕ ኣብ ፀላም ኮይኑ ዝጓዳዝ ሰብ ኣርሒቕካ ዘይረኣኻን ዘየማዳደኻን ኢልካ ክትወቕሶ ስለዘይግባእ። ምድሪ ወጊሑ እዋን ምስረፈደን ክቐትር ምስተቐረበን ግን እቱ ተጓዳዚይ ኣብ ፀላም ብዝለመዶ ኣካይዳን ኣሳድራን ጎተት እናበለ እንተተጓዲዙን እቱ ብርሃን ፀሓይ ብጉቡእ እንተይተጠቐመሉን ንቕድሚት እንተይረኣየሉን ብእዋኑ ኣብ ዝደመቐ ብርሃን ዘለዎ ከተማ እንተዘይበፂሑን ምድሪ ዓሪቡዎ ኣብ ዝበኣሰ ድቕድቕ ፀላም ኣትዩ ምስፈዘዘ ንባዕሉ'ዉን ተናሲሑ ዝመልሶ ነገር የለን፤ ገደል ኣትዩ እንተፀደፈ'ዉን ዝሓዘነሉ ካሊእ ሰብ ኣይርከብን።

ስለዙይ ንሕናዉን ከምሃገር ኣመተ ነዊሕ እዋን ኣሚትና ኣብ ቅድሜና ዘለዉ ፅቡቓት ኣጋጣሚታትን ድሕሪ ዓመት ወይ ዓመትን ፈረቓን ጥራሕ እንተይኮነስ ድሕሪ 50 ወይ 60 ዓመት'ዉን እንተኾነ ከጋጥሙና ዝኸእሉ ብደሆታት (ኣብ ዉሽጥና ይኹን ኣብ ደገ ዝእለሙ ዘለዉ ማሕለኻታት) ብሩሒቕ ኣመዓዲና እቶም ፅቡቓት ኣጋጣሚታት ብጉቡእ ክንጥቀመሎም፤ እቶም ማሕለኻታት ወይ ብገነኣም ክነምክኖም ወይድማ ሓይሊ ከይህሉዎም ጌርና ከምዓለባ ሳሬት ሃመማ ካብ መሓዝ ሓሊፎም ንህቢ ንመሓዝ ዓቕሚ ከምዘይህሉዎም ጌርና ክንበታትኹም እንተዘይከኢልና ኩሎም እንተይተዳለናሎም ዉክፍ ስለዝብሉ መፃኢ እዋናት ከምዝሓሰብናዮ እንተይኮነ ክተርፍ ዝኸእለሉ ዕዳል ፀቢብ ዘይምኻኑ ምዝኸኻር ኣገዳሲ ይመስለኒ።

ከምቱ ቅድም ክብል ተደጋጊሙ ዝተገለፀ፤ ኣመተ ነዊሕ እዋንግን ብዘይ ዉሕሉል ኣመራርሓ፤ ዕሙቕ ዝበለ ፍልጠትን ዝተፀየ መረዳእታንዝክኣል ስለዘይኮነ እሞ እቲ ከምዘይ ዝበለ ፍልጠትን መረዳእታን ድማካብ'ቲ ባሕሪ እናጨለፉን እናቕድሑን ኣብ ምፅሓፍ ግደ ምሁራትን ተመራመርቲን ዓብዪ ከምዝኾነ እኳ ዝእመነሉ እንተኾነ እቲ ወሳኒ ነገር ግን ባዕሉ እቲ ባሕሪ ከይነፅፍ ወይድማ ከይብታዕ ምጥንቃቕ እዩ፤ ብዙሓት ዝነፀፉን ዝተበትዑን ባሕሪታት ስለዘለዉ። ስለዘይ ኣብ'ዙ ሕዚ እዋን ኮይንና ብዕቱብ ክነስተብህለሉ ዘለና ነገር እንተሃለወ፤ ካብ ህዝቢ ተነጻልካን ላዕሊ ላዕሊ ኣንሳፊፍካን ሽንኳይይ ከምቱ ክህሉ ዝግበእ ፍልጠትን ክእለትን ዘየለስ ዋላውን ድላዩ ዓይነት ብሱል ቴክኒካዊ ዓቕሚን ፍልጠትን ተሓንጊጥካ'ውንይትረፍዶ ኣመተ ሚኢቲ ዓመት፤ ኣመተ ዓሰርተ ዓመት'ውን ከቢድ እዩ። ምናልባሽ እንተተገሕፈ'ውን ኣብ ወረቕት ደኣ ይሰፍር ኣሎ እምበር ተግባሪኡ ህዝቢ ስለዝኾነ ክዕወት እዩ ኢልካ ምሕሳብ ኣይከኣልን።

ስለዘይ ሎሚ ሃገርና ካብ ዝኾነ ይኹን እዋን ንላዕሊ ኣብ በቢቡቲኡን ከባቢኡን ዘሎ ምሁርን በቢብርኩ ዘሎ ኣካል ኣመራርሓንኩሉ ብዝተዋደደ መልኩዑ ዘሎ ፀጋታት ሃገርና ብጉቡእ ክጥቀሙሉን ኣመተ ነዊሕ እዋን ኣዳሊዩ ክወሳወስን ትፅቢት ትገብረሉ እዋን እዩ። ሎሚ ብምንም መልኩዑ ተይተጠቕምናሉ ዝባኸን ጊዜ፤ ሓይሊ ሰብን ገንዘብን ክህሉ ኣይግበኦን። ኣብ እዙ ከምዘይ ዝበለን ተሓታትነት ዝመልኦን ከይዲ ጉዕዞ፤ዜጋታትና ኩሎም ጊዜእም ብጉቡእ ተጠቂሞም ወሽጣዊ ዓቕሞም ንምዕባይ'ውን ፋሕጠርጠር ምባል ስለ ዝጅምሩ፤ ትኽክለኛ ዝኾነን ዘየቋርፀን ከይዲ ዓርሰ ህንፀት'ውን ሽዑ ይጅመር ኣሎ ማለትዩ። ብተወሳኺ'ውን ኣመተ ሚኢቲ ዓመት ሓንጻፅና ንምዕባይ ላዕሊን ታሕቲን ምባል እንትንጅምር፤ ንዜጋታትና እኹል ክብሪ ክንህብ ኢና፤ ሞያታት ኩሎም እቲ ሓደ ካብ'ቲ ካሊእ ዘይንእስ ጥቕሚ ከምዘለዎ ስለእንርዳእ ጉቡእ ቦታ ክንህበም ኢና፤ ሰባት ምስ ሓለፍቲ ስራሕ ብዘለዎም ቀርቢ ጥራሕ እንተይኮነስ ብቕንዱ ምስ ስራሕም ብዘለዎም ቀርቢ ክንግምግምም ክንጅምር ኢና፤ ኣካይዳታትና ኩሎም ፃዕሪ ተኮር እንተይኮነስ ወፅኢት ተኮር ክኾኑ እዮም፤ ታሪኽ ፅንዓትና ክንፈልጥን ክነኸብርን ግድን ክኾን እዩ፤ ኩሉ ሰብ ካብ ሕሩኽሩኽን ወረን ወጺኡ ኣብ ሰስሩሑ ክወዕል እዩ።

ምስ'ዘይ ብተወሳኺ ሓደ ወድብ ፖለቲካ ካብ ካሊእ ወድብ ፖለቲካ ዝፍለየሉ እንኮ መንገዲ ኣብቲ ዝእመትናዮ ሩሑቕ መብፅሒ ንምብጻሕ ዝሓፀረ መንገዲ ደሊኻ ብምርካብን ብዘይምርካብን ጥራሕ እዩ ክኾን፤ ኣብ መብፅሒ ቦታ ዝዋገ ህዝቢ ስለዘይህሉ፤ ብዉሑድ ግን ካብ ታሪኽ ፅንዓቱ ተማሃሩ ኣድላይነት ሰላም፤ ልምዓት፤ ምንጋስ ፍትሒን ምዕሳል ሰናይ ምምሕዳርን ኣብ ሕፃን ድርድርን ዘእቱ ወድብ ፖለቲካ እናዓንደረ ዝነብረሉ ኩነታት ፍፁም ኣይክህሉን፤ ብወገን ዉልቀሰባት እዉን ከምኡ።።።ይ እዙ ኩሉ እዙይ ድምር ወፅኢት'ውን ኩሉ ዜጋና ብጉቡእ ሒዝና ኣብ ከክእለቱን ዘዘድምዮ ስራሕቲን ስለእነዋፍሮ ሸቕሊ

አልባነት ናብ አልቦ ወይ ጥቓ አልቦ ክወርድ እዩ፤ ከምኡ እንትንገብር ድማ በዝሒ ህዝብና አወራ ኩሎም ፀጋታትና ምጁኑ ተረዲእና ኩሎም ፖሊሲታትና ብመንፁር'ዙይ ክንቃንዮም ኢና። የግዳስ ሽዑ ዘጋጥመና ፀገም ሕፅረትን ዋሕዲን ሓይሊ ሰብ ስለዝኾን ሽዑ ዝህሉ በዝሒ ህዝቢ ሃገርና ዋላ ልዕሊ 500 ሚልዮን ዝቐፀር እንተኾነዉንፀጋ እምበር ፀገም ከምዘይኮነ ዝርዳእ ምሁርን አካላት አመራርሓን ስለዝህሉዉና ቀንዲ ስራሕ ማዕኸናት መራኸብቲ ሓፋሽ እቱ እዋን እዉን በይዛኻትኩም መጢንኩም ዉለዱ ዝብላ እንተይኮናስ ብግልባጡ እየን እናሰበኻ ክዉዕላ፣ ዝብል እምነት አለኒ።

ስለዙይ ፅሑፊይ ንምጥቕላል ዝኣክል ኣብ'ዙ ጀሚርናዮ ዝኒህና መበል 21 ክፍለዘበን መጠንን ዓይነትን እነመዝግቦ ዉፅኢት ዝዉሰን ካብ ሎሚ ጀሚሩ ብዝህሉዉና አመተ ነዊሕ እዋን ምጁኑ ክንርዳእ የድሊ። ብርግፅ ድሕሪ 50 ዓመት በዝሒ ህዝቢ ሃገርና ልዕሊ 300 ሚልዮን፣ በዝሒ ህዝቢ ክልልና ድማ ልዕሊ 20 ሚልዮን ከምዝኾን ዝፍለጥን ዝግመትን ሓቂ እዩ። እዙ ልዑል በዝሒ ህዝቢ እዙይ ድማ ብከምቱ ዝመጻእናዮ አመጻፅን አሳድራንክንመርሖ አይከኣልን።ኩላትና ከምእንዕዘቦን ከምእንፈልጦንሃገርና ካብ'ቱ ንልዕሊ ሓደ ሽሕ ዝደቀሰቶ ድቃስ ክትበራበር ጀሚራ ኣላ ማለት ንሕና ክንበራበር ጀሚርና ኣለና ማለት'ዩ እምበር እቶም ጎበታትን ሽንጥሮታትን ተበራቢሮም ኣለዉ ማለት ኣይኮነን። ስለዙይ አመተና አመተ ነዊሕ እዋን ጌርና ንክንጻዓዝ ዘኸእል መሪሕ ዉድብን አመራርሓ ምህላው ግድን ኮይኑ እቱ ቀንዲ ነገር ግን ካብ ሕሉፍ ተማሂሩ፣ ህሉዊ ኩነታት ብጉቡእ ኣስተንቲኑን መጻኢ እዋናት ብዝድለ መልኩዑ ክእምትን ክቻኒን ዘኸእል ምሁርን በዓል ሞያን ድማ ኣገዳሲ እዩ። ምእንተዙይ'ዉን ኣብ ምምሕያሽ ፅሬት ትምህርቲ ቀጻልነት ዘለዎ ፃዕሪ ክግበር ይግባእ።

ኣብ'ዙ ሎሚ እዋን መበል ኣርባዓ ዓመት ምጅማር ህዝባዊ ቃልሲ ትግራይን ዉልደት ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን ንምኸባር ህዝቢ ትግራይ ብመሪሕ ዉድቡ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ እናተመርሖ ካብ ጫፍ ክሳዕ ጫፍ ይንቀሳቐስ ኣሎ። እዙ ዝኒህናዮ እዋን ብፍላይ ንዓና ንተጋሩ ይኹን ንኩሎም ብሄር ብሄረሰባት ሃገርና ኢትዮጵያ ፉሉይ እዋን እዩ፤ ብጉቡእ ክንጥቀመሉ እዉን ይግባእ። በዙ ፉሉይ ኣጋጣሚ እዙይ እቱ ሓደን ቀንዲን ክንገብሮ ዝግበኣና ዝመስለኒ ካብ ሕሉፍ ጉዕዞ ኣርባዓ ዓመትን ቅድሚኡ ዝነበረ ናይ ዓሰርተ ዓመት ዝኾን ናይ ምድላው ምዕራፍን ኮታስ ብድምሩ ካብ ሕሉፍ ጉዕዞ 50 ዓመታት ንቐጻሊ ሚኢቲ ዓመት ዝኾን ትምህርቲ ክንቀስም ይግባእ። ከምኡ ንምግባር'ዉን ሕሉፍ ጉዕዞ ፅንዓትና ብዕቱብ ክንግምግም ይግባእ፤ ብኹለመዳዩ። እንተኸማይ እዙ ሕሉፍ ጉዕዞ 50 ዓመት ብዝርዝርን ኣድቂቕናን ክንግምግም ዘለና ብሰለስተ ዓበይቲ ምኸኒይታት እዩ፤

1. እቱ ሓደን ቀንዲን እቱ ሕዚ ዝኒህ መንእሰይ ወለዶን ካሊእ ክፋል ማሕበረሰብ ሃገርናን እቱ ሕሉፍ ቃልሲን ታሪኽ ፅንዓትናንክርደኦ፣ ብጉቡእ ክፈልጦን ጉቡእ ክብሪን ሞገሰን ክህቦ ስለዘለዎን

ስለዝግባእን እዩ። እቲ ሕሉፍ ጉዕዞ ፅንግትናን ታሪኽናን ብዕሊ ዝተረደኦ ሓዲሽ ወለዶን ካብ ትግራይ ወፃኢ ዝነበር ህዝቢን ድማ ብናይባዕሉ መንገዲ (ነቲ ከይዲ ምዕባለ እዙ እዋን ብዝጠልበ መልክዕ ኣመሓይሹ) ህዳሰ ሃገርናን ክልልናን ክወን ንምግባር ዝሕርቡቶ ነገር ፍፁም ኣይህሉን። ስለዙይ እቲ መንእሰይ ወለዶ ብትኽክለኛ ኣገባብን ክርደኦ ብዝኸእል መንገዲን ጌርና ቅዶ (ህሉዋትን ስወኣትን) ኣዴታቱን ኣደታቱን ክሰንቑ እንተጌርናዮ ኣብ ጉዕዞ ሂወቱ ድላዩ ዓይነት ሓባጥ ጎባጥ የጋጥሞ ብዘየገድስ ንሱ'ውን ብግዲኡ ብዘተኣማምን ፅንግት ክዋፀኦ ስለዝኸእል ስወኣትና ከምዝቐስኑ ኣየጠራጥርን። እቶም ካብ መፋርቕ 1950ታት ኣትሒዞም ኣብ'ዙ ምፍላም እዙ ህዝባዊ ቃልሲ ክዋሱኡ ዝፀንሑን ዘለዉን መራሕትና'ውን ኣብ'ዙ ዓመት እዙይ ካብ'ዙይ ዝዓበዩ ካሊእ ወራይ ክህሉዎም ዝግባእ ኣይመስለንን፤ ጀሚሮማቶ'ውን ኣለዉ ብዝተጠናኸረ መልኩዑ ግን ክቕፅሉኦ ኣለዎም። ኣብ ከምዙይ ዝበለ ኸይዲ ግን ብፍላይ ነቲ መንእሰይ ወለዶ ብዘይ ምንም ዓይነት ሰጋእ መጋእ ኩሉ ምሽጥራት እቲ ቃልሲ ፍልፍል ዓወት ቃልሲናን ክነካፍሎ ኣለና፤ ይግባእ'ዩ እውን በሃሊ እዩ።

2. ብኸልኣይ ብርኪ ድማ እዙ ብብርኪ ዓለም ኣዝዩ ዘሕብን ፍፃመ ዝኾነ ቃልሲ ህዝቢ እዙይ ዝያዳ እናተኸለዐ ክኸይድ ስለዝግበኦን ስለዘለዎን ከምኡ ንምግባር ድማ ካብ ወለዶ ናብ ወለዶ ብቻል ጥራሕ ክተመሓላልፎ ስለዘይከኣል ተፃሒፉ ክቕመጥ ይግበኦ እዩ። ታሪኽና እንትንፅሕፍ ድማ እታ ንሕና እንፅሕፈላ ብርዲ ወይ ቢሮ ካሊእ ሰብ ኣይኮነን ክሕዛ ዘለዎ፤ ባዕልትና ሰራሕቲን ሰብ ዋናን እዙ ታርኽ ዝኾና ዜጋታት እምበር። ብርግፅ እዋን እናሓለፈ ምስ ምምፅኡን እግሪ እግሪ እናተፃሕፈ ምስ ዘይምምፅኡን እቲ ሕሉፍ ጉዕዞ 40 ዓመት ከምዘለዎ ክትስንድ ዝኸብድ እዩ ዝመስለኒ፤ ኣይከኣልን ግን ኣይብልን። ስለዙይ ድሕሪ ዓሰርተ ዓመት ትህሉ ትግራይ ካብ'ዙ ሕዚ ዘላን እንፈልግን ትግራይ ብብዙሕ መልከዓ ዝተፈለየት ስለእትኸዉን ሽዑ ዝህሉ ወለዶ'ውን ሽንኳይዶ ቅድሚ 30 ወይ 40 ዓመት ዝነበረ ፍፃመ ብቻልና ነጊርናዮ ክኣምነና እቲ ሕዚ እንሰርሖ ዘለና መስተንክር እንተንነግሮ'ውን ዘይክኣምን ዝኸእለሉ ዕዳል ዓብዩ እዩ፤ ቡብእዋኑ ብጉቡእ እናተወራረሰ እንተዘይከይዱ ማለተይ እዩ። ስለዙይ ኣብ ቀፃሊ ዓሰርተ ዓመት (ክሳብ መበል 50 ዓመት ምጅማር ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን ዉልደት ሕዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን ዝኸበር) ሕሉፍ ታሪኽ ቃልሲን ፅንግትን ህዝቢ ትግራይ ብኹሉ መዳይ (ብመልክዕ መፃሕፍቲ፣ ፊልምታት፣ ሙዚቃዊ ድራማታትን ካሊእን) ክሰነድ ኣለዎ። ከምኡ ንምግባር ድማ እቲ ከይዲ ምስናድ ኣብ ክልተ ምዕራፍ ክኸፈል ይግበኦ (ቀዳማይ ምዕራፍ ካብ 2007 ዓ.ም ክሳብ 2012 ዓ.ም፣ እቲ ካልኣይ ምዕራፍ ድማ ካብ 2012 ዓ.ም ክሳብ 2017 ዓ.ም)። ታሪኽና ብጉቡእ ተሰኒዶ ክዛዘምን ሃገርና ናብ ማእኸላይ እቶት ዘለወን ሃገራት ክትፅምበርን ሓደ ወቕቲ ይኹን ኣሎ ማለት እዩ። እዙ ዓብዩ

ወራይ እዙይ ግን ከትፅሕፎ እትኸእል ሀ.ወ.ሓ.ት ባዕላ እያ፣ ሎሚዘበን ማለት ለካቲት 11፣ 2007 ዓ.ም) እንተዘይተጀመሩ ድማ እመኑኒ ድሕሪ ሕዚ ብሱሩ ካይፀሓፍን ማለት እዩ። ስለዙይ ኣብ መበል 40 ዓመት በዓል ለካቲት 11፣ 2007 እዙ ብስራት እዙይ ንህዝብና እንተዘየስሚዕናዮ ኣነ ዝርደኣኒ ብግልጣጡ እዙ መስተንክራዊ ስርሒት እዙይ ተቐቢሩ (እንተይተፈለጠ) ንክተርፍ ንፈርድ ስለዘለና ዝሰራሕናዮ ታሪኽ ብጉቡእ ብዘይምስናድና ታሪኽ ክወቕሰና ይኸእልዮ ዝብል እምነት ኣለኒ። ስለዙይ ታሪኽ ህዝቢ ትግራይ ብጉቡእ ተሰኒዶ ንቀፀልቲ ወለዶታት ብጉቡእን እንተይተገብዩን ንክመሓለፍን ሕሉፍ ታሪኽ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ወሽጢ ዓሰርተ ዓማወቲ ብጉቡእ ተገሒፉ ንክዛዘም ከም ፕሮጀክት ተቐሪፁ እቱ ቀዳማይ ክፋል ሓሙሽተ ዓመት ክንጅምሮ ዘዘኻኸር ጥራሕ ዘይኮነስ ዘገድድ እዋን ምህላወና ኣይንረስዕ። ብፍላይ ኣንቱም ፈለምተቲ እዙ ቃልሲ ነንሕድሕደይኹም ንስኻትኩም በይንትኹም ጥራሕ ትፈልጡዎ ወዕሎ የለን ድዩ? እቱ ወዕሎ ንሱ ክወረስ ኣይግበኣን? ብድሕራኹም መንዶ ክፅሕፎ እዩ? እቱ ታሪኽ ኣዛቢዑ ክፅሕፍ ዝተቐረበ ሓይሊ ከምዝኒህ እባ ኣይትረስዑ?

3. እቱ ሳልሳይን ቀንዲን ድማ ካብ ሕድሕድ ዝኸድናዎ ሓንቲ ስዳሮ ንቐድሚት ክልተ ስዳሮታት ክተሪኣና ስለእትኸእል እሞ ካብ ሕድሕድን ከይዲ ቃልሲን ፅንዓትን ሓንቲ ዓመት እዉን ንቐድሚት ክልተ ዓመታት ክንሪኣላ ስለዝግባእ ካብ ሕሉፍ ጉዕዞ 50 ዓማወቲ (ካብ 1957 ዓ.ም ክሳብ 2007 ዓ.ም) ተማሂርና እዉንንመጻኢ ሚኢቲ ዓመት ክንእምት ፅቡቕ ኣጋጣሚ ስለዝፈጥረልና እዩ። ስለዙይ ኣብ'ዘን ተሪፈናና ዘለዎ ክልተ ኣዋርሕ ዘድሊ ምድላዎት ብምግባር ኣብ'ዙ በዓል 11 ለካቲት ኮይንና ኣመተና እንታይ ከምዝመስል ንህዝብና ክነበስሮ ይግባእዮ በሃሊ እዩ። እዙይ ንምግባር'ውን ቀሊል እዩ ኣይኮንኩን ዝብል ዘለኹ፣ ግን ክስራሕ ስለዘለዎ ክንሰርሖ ግድን እዩ፤ ኣብ'ዙ ፉሉይ እዋን እዙይ ኮይንና እንተዘይጀመርናዮ ድማ ብሱሩ ዘይክስራሕ ዝኸእለሉ ዕዳል ዓብዩ እዩ። ስለዙይ ዝቐፅል ትልሚ ዕቤትን ስግግርን ሓንጻፅና ቅድሚ ምዝዛምና (እንተኸማይ) ከም ክልል መንግስቲን ከም ሀ.ወ.ሓ.ትን ጥራሕ ዋላ ዓለምና ኣብ መወዳእታ እዙ ክፍለዘበን እንታይ ክትመስልን ከም እትኸእልን ገምጊምናን ሰኒሕድናን ብምቐማጥ ድሕሪኡ ኣህጉርና እንታይ ከምእትመስል፣ ድሕሪኡ'ውን ዘባና ቀርኒ ኣፍሪቃ ከምኡ'ውን ሃገርና ዝህሉውን ምስሊ (ድብዝዝ ዝበለ ምስሊ እንተይኮነስ ድሙቕ ሕብራዊ ምስሊ) ብጉቡእ ክነቐምጦ ይግባእ። እዙይ ከምኡ ምግባር ይከኣልዶ? እዉ ይከኣልን ፈረቓን። ከም ኣብነት እኳ ምስ ሓንቲ ፍልጥቲ ተመራማሪት (ብትዉልዲ ኡጋንዳዊት፣ ብዜግነት ሰዊድናዊት እትነብሮ ግን ኣብ ከተማ ፕሪቶሪያ፣ ደቡብ ኣፍሪቃ ዝኾነት ፕሮፌሰር ካትሪን ኦዶራ ሆፐርስ፣ ትበሃል ኮይንና ዘፅናዕናዮ ከካፍለኩም። ኣብ'ዙ መፋርቕ እዙ ተጀመሩ ዘሎ ክፍለዘበን (ብ2050 ዓ.ም) በዝሒ ህዝቢ ዓለምና ትሸዓተ ቢልዮን፣

በዝሒ ህዝቢ አፍሪቃ ልዕሊ ክልተ ቢልዮን፣ በዝሒ ህዝቢ ሃገርና ድማ ልዕሊ ርብዓ ቢልዮን) ዝገመትናዮ እንትንኮን ሽዑ ኣህጉርና አፍሪቃ 5.4 ቢልዮን ህዝቢ ወይድማ ልዕሊ 60 ሚሊታዊ ህዝቢ ዓለም ናይምቕላብ ተኸእሎ ከምዝህሉዎ እዩ። ኣብ'ቲ እዋን ንሱ ሃገርና ልዕሊ 540 ሚልዮን ህዝቢ (ልዕሊ ርብዓ ህዝቢ አፍሪቃ) ናይ ምቕላብ ተኸእሎ ከህሉዎ እዩ። ኣብ'ዙ ሳይንሳዊ መደምደምታ እዙይ ንምብጻሕ ናይ ሰለስተ ዓመት መፅናዕቲ ዝገበርና እንትንኮን ከም ክልል መንግስቲን ወድብን ግን ካብ ለካቲት ክሳብ ነሓስ ዘሎ እዋን 6 ኦሮሞ ገተማለኦ ክበሃል ዝኸእል ሰነድ ኣመተ ሚኢቲ ዓመት ዓለምና፣ ኣህጉርና፣ ሃገርናን ክልልናን ከዳልዉ ይኸእሉ እዮም ዝብል ሙሉእ እምነት ኣለኒ።

እግረ መንገድናዊን ሕሉፍ ጉዕዞ ቃልሲና ኣብ እንግምግመሉ እዋን መልክዕ እቲ ቃልሲ ከም እቲ ክኾን ዝግበኦ ኣብ ምግባር እቲ ቀንዲ ተዋሳኢ፣ ሓይሊን ክእለትን ናይ እቲ ህዝቢ ዋላ ይኹን እምበር ካብ መጀመሪያ ክሳብ መወዳእታ ዝነበረ ግደ ዉሕሉል ኣመራርሓ ድማ ቀሊል ዘይምንባሩ ክንዕዘብ ኢና። ዉሕሉል ኣመራርሓ ዝፍጠርዉን ሰብ ኣብ ዘዝተዋፈረሉ ዓዉደስራሕ በቢስሩሑ ናይምምዛን ክእለትን ኣረኣእያን እንትምዕብል ምጂኑ ካብ ሕሉፍ ተማሂርና ሕዚ ከህሉ ዝኸእል ክእረም ዘለዎ ኣካይዳታት ክንእርም ክሕግዘና እዩ። ኣብ ቅድሜና ዝኒህ ጉዕዞ ድማ ካብ እቲ ሕሉፍ ብዝበለፀ ዝተሓላለኹ ጉዕዞ ስለዝኾነ ልዑል ህዝባዊነት፣ ፍልጠት፣ ክእለትን ብልሒን ዘለዎም ሰባት ብበዝሒ ከምዝጠልብ ክንርዳእ ኢና።

በዙ ኣጋጣሚ እዙይ እዉን ኩላትና ክነስተብህለሉ ዘለና ሓደ ቀንዲ ጉዳይ ኣሎ፤ ኣብ ዝሃለዉ ይሃልዉ ዜጋታት ብስረሓም እንተይኮነስ ብዘረበኦም፣ ምስ ስረሓም ብዘለዎም ቀርቢ እንተይኮነስ ምስ ሓለፍቲ ስራሕብዘለዎም ዉልቀ ቀርቢ ጥራሕ እናገምገምና ኣብ እንዉዕለሉ ሃዋህው፣ልዑል ፍልጠትን ብዙሕ ክእለትን ብልሒን ዘለዎም ምሁራትን መራሕቲን ከም ደቂሕድርትና ክሕቡኡና ይኸእሉ ምጂናም እዩ፤ ኣብ ስራሕ እምበር ኣብ ዘረባ ስለዘይንረኽቦም። እዙ ከምዙይ ዝበለ ሓልሓሊፉ ዝረኦ ኣካይዳታት ናይ ፍሑቕ እዋን ኣመተ ዘይምህላውና እዩ ዘርኢ። ፍሑቕ ክ በፅሕ ኣሚቱ ዝጓዳዝ ተጓዳዳይ ግን ክብደት መንገዱ ብዕሊ ስለዝርደኦ መኻይዲ እናብዘሕን ሰብ ብዘረብኡ እንተይኮነስ ብኣሳጉሙኡ እናገምገመን እዩ መራሒ መስርዕ እታ ጉዕዞ ዝሸይም ወይ ዘዉርድ፣ ሕሉፍ ጉዕዞ ቃልስናን ፅንዓትናን ዘርእየናዉን ከምኡ ይመስለኒ።

እዙ ከምዙይ ዝበለ ዓብዩ ዕዮ ገዛ እዉን ምስ ህዝቢ ኮይንካ እዩ ክስራሕ ዘለዎ እሞ ምስ ህዝቢ ከምታ ሕሉፍናን ኣብ ዝሓለፈ 40 ዓመታት ዝገበርናዮን ማይን ፀባን ክንኮን ኣለና። ከምዙይ ዓይነት ሃዋህው እንትፍጠር እቲ ህዝቢ ካብ ሕሉፍ ታሪኹ ተላዒሉ ኩሉ ነገር ብጉቡእ ንክኸድ ዘይተሓለለ ግዕሪ ክገብር

እዩ። እቱ በቢዓሰርተ ዓመቱ ኣብ ሩሒቕ ሃገራት ኣድበንቢኑን ወቂዑን ገርሁናን ዝሩእናን ፀራሪጉዎ እናኸደ ዝፀንሐ ጋሻ ዉሒጅ ሎሚ ዓመት ይኹን ንቐፃሊ እዋናት ንክይድገም ከመይ ክንከላኸሎ ከምእንኸእልን እንተወቐዐ እዉን በዩናይ ኣገባብ ናብ ረብሓና ክነዉዕሎ ከምዘለናንእቱ ህዝቢ ብዕሊ ክሕብረልናን ከርእየናን እዩ። ጋሻ ዉሒጅ 1997 ዓ.ም ኣብ 2007 ዓ.ም እዉን ክድገም ከምዝኸእል ክሕብረልና እዩ፤ ሕዚ ለይቲን ቀትሪን እንሰርሐሉ እዋንምበር ብናይ 2002 ዓ.ም ኣዝመራን ዝሓፈሰናዮ እቶትን ተኸራዕሪና እንነብረሉ እዋን ከምዘይኮነ ብቑንቁኡ ገይሩ ክነግረና እዩ፤ ሕዚ'ዉን ብግልፂ ይዛረብ ስለዘሎ፤ክሳዕ ሕዚ እዉን ቑንቋናን ቑንቁኡን ተፈላልዩ እዩ ዝብል እምነት ስለዘይብለይ ዋላ ካብ ገፅና ብዙሕ ኣየፋልጥ ብጉቡእ ንሰምዖ ከምእንህሉ እኣምን።

ስለዙይ ሕዚ'ዉን ጉዕዞ ህዳሴና ብዓወት ንኸዛዘምን ንቐፃሊ'ዉን ዝበለፀ እናተሃደሰ ክኸድን ሃገርና ዳግም ዝነበራ ናይ መሪሕነት ቦታ ንኸትሕዝን ከምሃገር ኣመተናኣመተ ነዊሕ እዋን ክኾን ኣለዎ፤ ትካላትና'ዉን (ብፍላይ ትካላት ላዕለዎት ትምህርቲ) ኣብ'ዙ ከይዲ እዙይ ዝህልዉን ግደ ብክብደቱ ተረዲእንን ዓብዩ ምዃኑ ኣሚነንን ብመፅናዕቲን ምርምርን ዝተሰነዩ ናይ መሪሕነት ግዲኣን ክፃወታ ይግባእ እብል። ከምኡ ንምግባር ግን እቱ ቀንዲ ነገር ሰብኣዊ ሓይልናን ዜጋታትናን ጉቡእ ክብሪ ሂብና ዘለና ፀጋታት ኩሉ (ጊዜ፣ ገንዘብን ሓይሊ ሰብን) ብዘይምንም ዓይነት በኸንከን ክንጥቀመሉ ይግባእና ብምባል ናይ ሎሚ ፅሑፊይ ኣብ'ዙይ እዛዝም።

**ሰናይ በዓል መበል 40 ዓመት ምፍላም ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን
ዉልደት መሪሕ ዉድብ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይን!!**